

Naš List

Izhaja vsako soboto: ako je ta dan praznik, pa dan poprej. — „Naš List“ ima vsak mesec prilogo „Slovenska Gospodinja“ ter velja za celo leto 5 K. za pol leta K 2⁵⁰. Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vpsolane naročnine se ne ozira.

Uredništvo in upravnništvo je v Kamniku, kamor naj se izvolijo pošiljati dopisi, naročnina in reklamacije. Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi se računajo trislopna petit-vrsta 16 v. za enkrat, 14 v. za dvakrat, 12 v. za trikrat, za večkratno objavljenje nizke cene.

Leto I.

V Kamniku, 22. aprila 1905.

Štev. 16.

Akademiki in naš narod.

Resnica je, da je naš narod majhen in dobrodošel vsak delavec, ki je namenjen pomagati nam v boju za naš obstanek. Prepuščeni na milost in nemilost avstrijski vladi se borimo proti nemškemu, italjanskemu in vladnemu nasilju. Naš narod je po krivdi svojih prvakov in voditeljev zanemarjen in nezmožen samostojnega mišljenja. In v resnici, dobrodošel vsak, ki hoče odpomoči tem neznosnim razmeram, v katerih živimo.

Ali, če so naši „očetje“ to zakrivali, če so povzročili oni to anarhijo, je razumljivo, da se obrača sleherni, ki ga še ni zamorila strankarska strast, na mladino, s polnim upanjem na boljše prihodnost. Mladina je bila in bo up narodov.

Marsikdo je pozdravljajal pred leti z veseljem nezadovoljnost dijakov nad regimom naših strank in njih glavarjev. Nejevolja mladine se je izraževala vedno ostreje kot nasprotnica vladajoči slovenski inteligenci. Ako se nam prav dozdeva, je bil očitnejši vodja te nove struje sin drž. poslanca Ferjančiča.

Mladina po visokih šolah se je zavedala, kako prazno je povsodi, kamor se pogleda; da ni nikjer nobene resnosti v politiki, nikjer življenjskih ciljev. Zaradi nekaj premetlih fraz in privatnosti si stojita dve stranki v nasprotju, pri tem pa puščata, da pogineva ljudstvo.

Završalo je tedaj tudi po Ameriki in takoj za tem po Franciji in Nemčiji: ustanavljali so takozvana „ljudska vseučilišča“. Če se ne motim, je april tedaj tudi bivši duhovnik in pesnik Aškerc v „Ljub. Zvonu“ na vse tiste zmožne slovenske ljudi, ki so strokovnjaki na tem ali onem polju, da prirede poljudna predavanja, ki jih more razumeti tudi najpriprostejši človek. Temu pozivu se je odzvalo res prvo leto nekaj slovenskih profesorjev, da so privedili par predavanj. Pridružila sta se jim tudi dva doktorja medicine. Ali potem je vse to delovanje blaženo zaspalo po zvestem geslu, da naj se razvname sto Slovencev za kako stvar, eden pa naj se ogreje za njo.

Naši inteligenci se ni zdelo več, hoditi med ljudstvo in je učiti. Ne vemo, ali jim je zmanjkalo zmožnosti, ali pa se jim je zdelo škoda za trud.

Čehi na slovanskem jugu.

Potopisne črtice. Piše Franjo Krašovec.
(Nadaljevanje.)

Kopanje v morju. — Beneški ribiči. — Krona beneških užtkov: serenada na Canal grande. — Italjani navdušeno pozdravljajo Čehe. — „Hej Slovani!“ — Stari gondolier. — „Z Bohém Benatky!“

Lido! Pred nami se v vsi svoji veličastnosti zrcali večno, neizmerno, neusahljivo kraljestvo Pozeidonovo! Snežnobela jadra pozdravljajo iz daljave in tam na severu se rišejo lagune kakor blede meglena črta. Zdrav, oživljajoč zrak nam igra okoli razgretega čela; iz globočine v uspravajočih kadencah udarja na naše uho neumorno bučenje valovja. Kakor hipno razodenje nam postaja jasno ono brezmejno domotožje po morju, koje primorca napada navadno že po kratkem bivanju na celini; — ono domotožje brez primere, koje poznajo samo primorski narodi.

Nebo se smehlja v sezoni julija in avgusta neprestano, ljubka razposajenost morja se zrcali v prelestnih ljokih bajka nerazumnih, od radosti se solzečih temnih očeh nežnih bitij in v morju kopajoče se in skakljajoče gospe in devojke, kojih lepo odličeni klobuki kakor rdeči, rumeni in modri metuljčki frfolajo nad srebrno gladino, in zopet dečki, ki se kakor razposajeni bakanti opotekajo, ki se tu repro-

Vstali pa so tedaj štajerski visokošolci, ki so hoteli prevzeti po vzgledu nemških profesorjev na Dunaju in v Gradcu vlogo učiteljev svojega naroda. In že nekaj mesecev za tem se je izrazilo isto stremljenje tudi med izvenštajerskimi akademiki.

Ravno ta pojav je vzbudil v marsikaterem srečno polno veselih nad, češ, poglejte jih, to bo naša bodoča inteligenca, naši prvaki in voditelji. Mogoče je bil dobiti tu in tam celo kak akademik podobnih misli...

Ko pa je zboroval pred dobrim letom prvi shod nemških ljudskih vseučilišč, so se izrekli prav vsi govorniki (skoro sami profesorji visokih šol), da ni sprejeti dijakov kot izvršujoče člane pri predavanjih ljudskih univerz. V koliko so bili v to upravičeni, bo sledilo iz spodaj povedanega.

Slovenski visokošolci so si stavili kot svojo nalogo, da ustanavljajo ljudske knjižnice in prirede predavanja med prostim ljudstvom. Kako so jih podpirali v prvi točki naši prvaki, sledi prav dobro iz nastopa slovenskega gimn. ravnatelja, ki je dejal v svoji onemoglosti, da si ne obeta od javnih knjižnic nobenih koristi. Kaj je privedlo tega gospoda do tega mnenja, nam je še danes neumljivo dejstvo. Vendar ni bilo nikjer nobene osebnosti? Tudi druga javnost se je morala prav malo za prošnje akademikov za dobre slovenske knjige. Zdeti se nam hoče celo, da nista zamudili ne družba sv. Mohorja, zlasti pa ne „Slovenska Matica“ pohiteti v občno vrsto indiferentnosti slovenske inteligence.

Kar pa se tiče „predavanj med ljudstvom,“ pa tudi vemo, kako so se izšli do sedaj ti poskusi. Ali so bila duhovitejša njih predavanja, ali pa brošura slovenskega škofa, o tem naj se prepirajo teoretiki, če se že lajiki ne morejo zediniti. Gotovo pa je le eno, da ne izvršujejo akademiki tiste svoje naloge, ko so hoteli iti kakor apostoli med svoje ljudstvo.*

Zato se nam vsiljuje vprašanje: Ali pa je slovenska akademična mladina sploh kos tej najvišji

* Paralelno temu gibanju med dijaštvom nam je znamenovati društvo „Akademija“, ki prireja v večjih krajih posebna predavanja. Žal, da ni na tem mestu prostor, govoriti, v koliko izpolnjuje ta svoj namen in v koliko ne. Vprašati se je tudi, kakšen je ta namen itd.

ducirajo kot pravi „opotekarji“ in „padarji“ — ti vsi se smejejo in zdi se, kakor da so pili iz reke pozabnosti; tu živi vse trenutku in vsak bi mu rekel: „ostani vendar, tako si lep!“

Konečno smo se razpravili in ohladili. Oglejmo si malce bližje velikansko kopalnišče. Salon, steklene galerije, konverzacijske sobe, čitalnice, sprehajališča in igrališča, vse to zasluži pozornost, kajti brezmejna potratnost in dober okus si tu podajata roko k ne navadni zvezi. Vse te stavbe so nad morjem. Ali vse bolj kakor te čarobne zgradbe zanima opazovalca nad 200 platnenih šotorov, iz katerih kopajoči se brez stidljivosti in naivno stopajo v vodo. Moški so v svojih navadnih kopalnih hlačah, dame v dolgih ohlapnih oblekah. Imovitejše dame se puste celo nositi od kopalniških slug! Nihče si ne misli pri tem nič slabega, saj bi se zdelo gostom več kot neumno, običaje dostojnosti, ki vladajo v salonu, prenesti v prsto božjo naravo. Ali čudno in značajno za našo dobo ostane vendarle, da ravno ista komtesa, ki bi na Dunaju ali v Parizu padla v omedlevo, ko bi jo presenetil posetnik v jutranji toaleti, pravim, da ravno tista komtesa tu brez vsake večje sramežljivosti bosa stopa in nikakor ne zavita kakor mumija dela plavalne vaje ter jo nikakor ne popadejo krči, ako skoči gospod „marchese“ moker kakor polit pes

nalogi? Ali se res zaveda tega svojega demokratizma, in v koliko? Je-li ji je več ležeče na tem, da razpravlja na dolgo in široko, ali je dvoboj potreben ali ne; koliko pripomore k neustrašnemu nastopu vsakega posameznika in v koliko ne — ali pa ji je prva naloga biti učitelj svojega ljudstva.

Vsak učitelj mora nekaj znati. Pred seboj mora imeti cilj, ki ga hoče doseči s svojim poučevanjem.

In zdaj, ali je naša akademična mladina zmožna, biti svojemu narodu učitelj? Očividno je, da v sedanjih svoji izobrazbi in položaju nikdar. Gotovo je, da more prevzeti nekatera poljudna dela, kakor je to ustanavljanje javnih knjižnic. In to je tudi morda edino, če ne prištejemo k poljudnemu delu še razpečevanja narodnih kolekov za Ciril Metodovo družbo, prirejanja zabav in veselie v dobrodelne namene in podobno.

Da pa je naša akad. mladina nezmožna biti resnični učitelj svojemu narodu, ni kriva samo ona, ker ji je premalo na socialni izobrazbi, kriva je tudi njena vzgoja, sploh vse življenje, v katerem se je rodila. Največ tega greha imajo slovenski poslanci na svoji vesti, ker gledajo tako mirno nemške šole za slovensko mladino. Italjanov je trikrat manj od nas in vendar imajo laške srednje šole — a mi svojih nimamo!

Pa ne samo to. Učitelj tudi ni padel s svojim znanjem baš izpod neba. Zato je tudi edina naloga akademikov, izobraziti najprej sebe. Kdor nekaj ve in zna, ta se ne boji ničesar; kdor pa je domišljav polovičar, ta se stisne vsak hip za svoje ognjišče, ki si ga morda obeta od c. kr. vlade, in potem molči. Iz bivšega radikalca se razvije dobra vladna mašina.

Če nastopa lahko slovenski akademik v prosvetnem smislu med svoje ljudstvo, je odvisno le od tega, koliko zna. Le redek je, ki ima to zmožnost že kot dijak. Ali saj tu se ne gre, da bi ne mogel kdo pričakati, da brž javno nastopi, — kako — seveda, to mu ne dela posebnih preglavic. V znamenju polovičarstva in domišljije je brž mogoče prirediti predavanje, zlasti pa če ni kdo bogsigavedi kako izbirčen pri svojih virih. Ali šlo naj bi se za to, da sebe sistematično izobrazijo. Šele vztrajnost v tem delu bo pokazala, kdo je mož in kdo ni.

na nabrežje ter se otresa, da svetle kapljice odsevajo v mavričnem lesku. Paskal pravi nekje: „Ena sama reka, eno samo pogorje činita moralno: na tej strani dovoljeno, na drugi strani zločin.“ Prav ima mož!

Smeš nam vzbujajo, kadar se ob močno napolnjenem nabrežju hipoma vzdigne krepak veter, da narašča valovje. Slaboživčne dame s hripavim glasom kličejo kopalne sluge; moški pa, ki so se že privadili vodnemu elementu, se s hrabrimi prsi vržejo pluskajočemu valovju nasproti, ki jih prijetno zaziblje. Zabava traja tako dolgo, dokler naval ne postane premočan, ki pogumne plavce pritisne z neprijetnimi občutki na obrežje. Potem se naenkrat polnijo šotori z begajočimi in s težko zavestjo svoje slabosti zre plavec na sikajoče valovje, kjer vro bele pene in igrajo svojo čudno igro. Kakor na mah je zadobilo morje drugo lice; srebrno modre planjave so izginile; vijoličaste, sive, zelene in indigorjave proge se zbirajo na obzorju. Vihar se bliža...

Nič o tem! Danes o viharju ni govora. Gorko sevajoče se ziblje solnce na brezoblačni modrini; samo morski zrak nam vsaj nekoliko olajšuje neusmiljene pušice solnčnega božanstva...

Obrežje se vedno bolj in bolj napolnjuje. Med stalnimi gosti se giblje vse polno Čehov. Kakšna radost za češke krajane kopati se v morju!...

V obče pa je izobrazena mladina sposobna javnega delovanja. Za vzgled naj navedem le društvo ruskih akademikov „Čajkovci“. Ustanovitelja (1869) tega društva na Ruskem, Čajkovski in Natanzon sta bila zmožna, da sta razširila to društvo s pomočjo svojih kolegov v nekaj letih tako, da je imelo v celi Rusiji nebroj podružnic. Zbog svojega neumornega študiranja so dosegli, da so bili oni odločitelji vsega večjega socialnega gibanja na Ruskem med 1870—80. Njih delovanje pa je obsegalo sledeče točke: zalagali so socialne in ekonomske knjige (v enem letu so razpečali za 50.000 K knjig, pomagale so jim zlasti podružnice), iskali so izmed sebe zmožne govornike in agitatorje, in šli so celo med najnižje delavce po tovarnah in najzmožnejše izmed njih so izobrazevali in organizirali.

Da so bili zmožni tega, imajo pripisovati največ samoizobrazevalnim društvom, v katerih so se sistematično in v resnici globoko utapljali v vse obstoječe socialne naprave.

S tem je menda označeno dovolj, kakšno polje naj si izberejo slovenski akademiki, če hočejo res kdaj uspešno nastopati za svoj narod in med svojim ljudstvom. Vse drugo je le plod mlade fantazije in zelo iluzornega pomena.

Učiteljica in narodna zavest.

Predavala pri občnem zboru društva slovenskih učiteljic dne 31. marca 1904. Vita Zupančič.

Ako katera misli, da bo danes slišala nekaj novega od mene, se zelo moti. Stara pesem za staro pravdo. Mogoče se ne zdi vsem tako, a meni se zdi, da je med nami bore malo narodne zavednosti. Čudo to ni, saj nam je po vsi mogočnosti niso gojili v dobi našega šolskega obiskovanja. Kdo nam je s pravo ljubeznijo opisoval krasoto slovenske zemlje, junaštvo naših pradedov, vrlino bratskih nam rodov? Kdo nam je v pravi luči pokazal krasoto našega maternega jezika?!

Ako sledimo narodnemu razvoju najboljših naših prijateljev, vidimo, kako vse tekmuje v tem, zbuditi narodno navdušenje. Povsod naglašajo: to je naše (laško, madjarsko, nemško), ako tudi ni popolnoma res. Povsod se stavi narodno ime na čelo, povsod se zahteva vzgoja v narodnem duhu. Zakaj pa pri nas ni tega? Četudi majhni, smo krepki na duhu in na telesu, od narave obdarovani morda bolj kot oni.

Da bijemo boj za obstanek, to prizna vsak; da pa je treba prijati v roke orožje vsakemu, tega noče priznati vsakdo. Med temi nezavedneži je posebno mnogo ženskega spola. In ravno ženi je tu odločen večji delokrog kot možu, kajti ona mora graditi temelj v otroških srcih, na katerega se vedno opirajo misli in dejanja v zrelejši dobi. Nočem delati nikomur krivice, vsa čast pravim slovenskim materam. A koliko jih je rodila slovenska mati, ki se slastno solnčijo v vsem, kar prihaja iz tujine, ki občudujejo tuje narode in se zaničljivo ozirajo na preprosto svoje pokolenje in na vse, kar je domačega.

Me živimo med narodom. Naša šolska vzgoja ni posebno skrbela za našo narodno zavednost. Morda pa je družina pustila v vsaki iskro čistega narodnega čuta. To iskro gojiti in netiti v svojem srcu, je sveta naša dolžnost.

Glej jih tam na obrežju! Nekateri lahkoživci, gologlavi in s ped visokimi ovratniki, s paličico, kakor slama tanko v orokovičeni desnici, stopajo po obrežju ob strani cvetočih devic, odevenih v zelena in sinje-modra krila. Divijo se današnjemu nenavadnemu navalu v kopališču. Jezik, ki ga govori tisočglava, v valovju se veseleča množica, jim je tuj. „Ne sono Inglesi, ne sono Tedeschi, ma certamente sono Russi!“ (Niso ne Angleži ne Nemci; gotovo so Rusi!) se čuje z nabrežja. Torej za Ruse so imeli Čehi tuji francoski in drugi gostje. Dobro!

Nas pa le zanima življenje na nabrežju: generalske vdove peljejo svoje svobodne hčerke na izprehod, nesrečni očetje šetajo kraj svojih boljših polovic in razvajenih hčer. Nesrečni oče! šele sedemnajsto pomlad je videla njegova edinorojena plavolaska, pa že poveljuje celi hiši in tako dolgo čmeri in nadleguje, dokler se ubogi „papa“ ne odloči za šest tednov morske kopelji in tri nova nabrežna krila.

Tukaj vidimo marljivega sotrudnika lista „La tribuna“, ki ima nalogo, da napolnjuje svoje predale s kar mogoče obširnimi „cronique scandaleuse“; tam stopa financijer s častno kolajno na prsih. V promeni mrgole cele trume anglosaških blondink s svojimi istokrvnimi dolgovratimi spremljevalci. Skratka, to je — boulevard Italije!

Poklicane pa smo tudi uplivati na druge in jim vzbujati voljo za vse dobro in lepo in pa ljubezen do vsega domačega. Ljubi svoje, spoštuj tuje! Kjer pa vidiš, da tujec ne spoštuje tvojega, mu tudi nisi dolžan nositi svetopisemske žerjavice na glavo. Zob za zob, je bil vedno narodni bojni krik. S popustljivostjo, napačno miroljubnostjo in hlapčevsko ponižnostjo nihče ne pokaže svoje zavesti.

Kdo se more ponašati, da ima v rokah srečo in nesrečo, žalost in veselje, življenje in smrt naroda, ako ne učitelji in učiteljice? Ako se svoje stanovske dolžnosti prav zavedamo, smo tudi prav narodno zavedne in pogumno se lotimo dela za naš vzvišeni poklic. Bodimo zavedne, zveste hčere svojega rodu! Ljubimo z vso silo materni jezik in rodno grudo in naš vzgled bo vlekel ter vstvaril kremenite slovanske značaje, ki ne bodo rekli: „Mi smo dobri slovenski narodnjaki, a govorimo nemški“. (To so besede izobraženega slovenskega politika, čigar ime raje zamolčim.)

„Učiteljice vedno nemškutarijo“, to moraš slišati vsak dan. Mnogo jih tudi prizna, da se boljše in rajše izražajo v blaženi tujščini, ker so je vajene iz šole. Da, iz šole so prinesle narodno malomarnost. Saj učna uprava skrbi, da se temeljito priučimo nemščini, ker znamo baje slovenščino že itak predobro od doma. Saj so nam bili že v ljudski šoli usiljevali temeljito znanje vseh nemških držav od slovanske Pruske do najmanjše Lippe. Slovenske dežele, njih kras in prebivalci, te so nam znane že, ko pokažemo nos v šolo, te pozna vsak abecedar.

Zgodovina je pisana v pristno nemškem duhu. Vse stremi po tem, da zanemarjamo svoje in poznavamo tuje. Naša pripravnica, ki naj izobrazuje slovenske učiteljice, je popolnoma nemška. Slovenščina se v nji trpi, kakor pastorka v lastni hiši. Seveda, naši politični mogočnejši nimajo časa za take stvari. Kadar se gre za učni jezik, so skrajno galantni proti vsakemu tujcu. „Kranjcu priljubljena tuja je brada, če tud' otrok njegov kruheka strada“. To menda zahteva politika, ker s takimi „malenkostmi“ se doseže kaka oglodana kost s preobilne tujčeve mize, za katero se potem pulimo. Tujec pa korak za korakom napreduje preko nas.

Pa kam sem zašla?

Kaj lahko storimo v šoli za narodno zavest, ne da bi prišle v konflikt s § 19. drž. zak. narodne enakopravnosti? Učimo otrok! Pusti vsakemu svoje, a svojega nikomur. Zunanji narodni znaki so noša, običaji in jezik. Noša se v sedanjem času hitro spreminja. Včasih je bila bistveno narodna. Sedaj postaja vedno bolj mednarodna. Pustimo jo, ker obleka ne spada k moji zavednosti.

Težje že pogrešamo in opustimo narodne običaje, ker so ukoreninjeni v življenskih potrebah in navadah. Zato so tudi vsakemu zavednemu narodu sveti. S kakšno slastjo ponavlja Nemeec svoje božično drevo, svojo pravljico o velikonočnem zajčku. Pri nas je toliko krasnih narodnih običajev, in koliko knjig ali časopisov, kateri bi vsako leto opominjali nanje, kateri bi jih kitili z vedno starim in vendar novim okraskom? Učiteljice! Živite med narodom, spominjajte otroke vedno starih slovanskih običajev. Vzemite pa tudi pero v roke. Kdo bo sposoben, ako ne ve? Naj ne zatonejo v morje pozabljivosti, naj se ne umikajo tujim, neslovanskim, naj nudijo vedno novo ve-

V koncertni dvorani prično udarjati Verdijeve kompozicije. Kakor elektrizovan se žuri mladi svet; očetje, vdove, strici in tete morajo biti seveda poleg. Melodija vlija novo življenje v to pestro, ruvajoče vrvenje. Velikomešan ljubi seveda morje, ker je — moda; ali brez bilarda, koncerta, plesa, dinejev in gledališč ne more živeti. On ljubi Lido v toliko, v kolikor jednači velemestu; v kolikor so tu kavarne, bufeti, promenade, časniki, lepi večeri in valčki. Morje mu je prijeten dodatek, posebno ker manjša grozotno vročino: s tem je pa tudi vse povedano!

Samo nobene spremembe v življenskih navadah! Nobenega oproščenja od prisiljenega „chica“. Francoz in velikomešan se rodi v fraku — on hoče tudi v fraku živeti in umreti!

Po sedmih zvečer je promenada na Lidu končana. Elegantni svet gre v svoje palače, da se pripravi za diner, to je, gospodje igrajo domino ali šah, pijo kupico limonade, medtem ko izpolnjujejo dame najvišjo nalogo svojega žitja: urejajo svojo toaleto. Redkokdaj namreč pride velikomešanka k mizi v tisti obleki, katero je nosila na promenadi. Na nabrežju nosi svetlo krilo, pri mizi zopet nekoliko temnejše...

Oglejmo si zopet naše češke in druge kopajoče se goste, ki že dobro uro uživajo dobroto morske vode.

selje mlajšim rodovom, kakor nekaj ljubega, domačega, ki se vrača, kakor slavčevu petje spomladi. V šoli je prvo domovina — potem drugo. Doma je najlepše, zato, ker je doma; domače je najboljšo, zato ker je naše. Naj bo tujec še tako slaven, bogat, dober, naš ni — spoštujmo ga, a ljubiti ga ne moremo. Vse, kar je dobrega in lepega v domovini, zberimo v krasno kitico in podajmo jo otrokom, da jo tem bolj ljubijo. Domača zemlja, domača zgodovina, pravljice, ptice, cvetlice, pesmi, slovenska knjiga naj navdušujejo otroke za dom in rod.

Kot najdražji narodni zaklad pa čuvajmo svoj materni jezik. Ako ta izgine, izgine tudi narod. Govorimo vedno slovensko, posebno pa vpričo otrok, da se jim ne zbudi misel: tuji jezik je lepši, boljši, bolj gosposki in bi se naposled sramovali svojega maternega jezika. Otroci naj vedo, da večina ljudi v drugih narodih tudi ne zna več kot svoj materni jezik. Res se uči mnogo ljudij tujih jezikov, pa zato ne pozabijo in ne zaničujejo svojega, ki jim je vedno najljubši, ako so narodno zavedni. Nemeec ostane Nemeec, četudi se preseli drugam. Laški delavec je vedno Lah, dasiravno služi pri nas kruh. Slovenec ostani Slovenec tudi v tujini. To bodi mladini ponos. Slovenec sem, kdo je več? Ali sem manj vreden? Učenec pa naj tudi ve, da Slovan povsod brate ima, brate, od katerih nas je nemila usoda ločila. V celokupnosti slovanski naj bo višek naše narodne zavesti. Koliko lepih priložnosti je v šoli, buditi pravo narodno zavest, ako smo sami zavedni.

Me pa imamo še drugo poslaništvo izven šole. To je naše bivanje in občevanje s slovenskim ljudstvom. Posebno pri ženskah more učiteljica storiti veliko za narodno zavest. Tukaj nas čaka misijonsko delo. Zofka Kvedrova sicer pravi, da nimamo prav nič zmisla za to. Da nam tega še kdo ne vrže v obraz, pojdemo najprej v šolo k slovanskim ženam. Čehi, Poljaki, Rusi imajo najlepše vzglede za nas. Od njih se učimo vplivati na našo preprosto ženo. Kar je zamudila šola pri nas v narodnem oziru, to moramo spopolniti same iz ljubezni do domovine. Pristopimo k slovenski ženi! Učimo jo biti zavedna. Krotka je, prijazna, dovzetna za vsako idealno stvar. Po nji nam je potem gotov upliv na narodno zavest v družini. Dokazati ji moramo:

- 1.) Tujec išče pri nas svojega dobička in ne naše koristi. Njemu pomaga narodni izdajalec. Tujca ne marajo zavedni narodi. Izdajalec pa zaničuje domačin in tujec, kateremu je služil. Zatorej 2.) podpiraj slovenska žena samo slovenska podjetja, trgovine, šole, zavode itd. Ako to zanemarjaš, koplješ zgodnji grob lastnemu narodu. 3.) Ne daj pačiti svojega imena po nobenem tujem pravopisu. 4.) Zahtevaj, da se priseljenci prilagodijo našim šegam in ne pobiraj njihovih običajev, ker ti ne pristojajo. 5.) Ne govori v tujem jeziku z nikomur, o katerem nisi slutiš, da te razume po tvoje. Posebno v prodajalnah, gostilnah i. dr. se poslužuj izključno slovensčine. Kdor hoče od nas dobička, naj se nauči našega jezika. Naročaj pri trgovinah v slovenskem jeziku. Trgovec se bo že potrudil, da te razume, ako mu je v korist. Zavedni narodi zahtevajo od tujcev, ki prihajajo v njih dežele (četudi začasno), znanje domačega jezika in to po vsi pravici. Zahtevajmo zase isto pravico. 6.) Naglašaj pri vsem, kar je našega, da je slovensko. Tihotapev je mnogo, predrzni so in

Po kopelji so se mnogi kakor krti zarili v pesek, tako da jim moli samo glava ven. S širokokrajnatimi slamniki so zavarovali glavo proti pekočim solničnim žarkom. Drugi se zopet zabavajo s tem, da iščejo po tleh vsakovrstnih malih morskih živalic ter jih vlečejo na dan. Poleg kopališčne zgradbe love nekateri na trnku rake. Na nekem iz morja molečem drogu je visel na pol nag ribič, naglo je zamahnil z roko ter se potopil v vodo, za pol minute se je zopet prikazal z morskimi datuli.

Močni, krepki ljudje so ti beneški ribiči, dasi se žive samo od morja. Najdeš i osemdesetletne, ki so še krepki kakor stoletna oljka. Tudi beneški „gondolieri“ so mi dosti simpatični ljudje, samo da niso tako denarja željni! Od rane mladosti je dečku voda njegov dom in krepkejši postanejo mornarji.

Na večer smo se vračali z nepozabnega otoka Lido. Zopet smo zasedli lične parobrodice ter pluli nazaj v mesto.

„Kaj bi pač bilo,“ pravi neki Čeh prav pametno, „da bi Lidovi gosti, ki jih vleče mogočno morje in sinje nebo italjansko, nič drugega ne našli, kakor kopališče? Gotovo bi se dolgočasili in morje in zrak bi gotovo ne imela zaželjenega vspeha“. Naš beneški „cicerone“ pa nam razloži, da so Benečani že pred

močni, odneso najraje najlepše svetinje v svoja gnezda. 7.) Domače ognjišče ostani tvoje, domače, nepokvarjeno; ohraniti ga moraš svojim potomcem, ako nočeš biti sama izdajica.

Mnogo prilik najde zavedna učiteljica, pri katerih lahko deluje za svoj narod. Ker smo bolj izobražene, plačevati moramo večje duševne obresti človeštvu in nihče nam ne sme zameriti, ako jih obrnemo v korist svoji domovini. Bodimo popularne! Strinjajmo se s slovenskim ljudstvom po duhu in srcu. Imejmo smisel za njegove težnje, boli in težave! Iz njega smo izšle, zanj živimo! Pridobile si bomo tako veljavo med ljudstvom, kakršno zahteva naš vzvišeni poklic.

Nemiri na Ruskem.

Iz Petrograda.

Putilovsko tovarno so zaprli, ker so delavci vedno grozili s štrajki in so večkrat res delo kar nadoma zapustili in šli domov. — Petrograjski socialistični komite ima odgovoriti varšavskim delavskim organizacijam, ki hočejo vprizoriti počeni s 1. majem velik splošen štrajk.

Koncil se odloži.

Sinoda pravoslavne cerkve je prosila carja, da ji dovoli, sklicati poseben koncil, na katerem naj bi se uredile nekatere cerkvene in verske zadeve in kjer naj bi bile tudi volitve za patriarha. Car pa je odgovoril, da je tak shod spričo sedanjih notranjih, kakor zunanjih nemirnih razmer onemogočen. Koncilu bi trebalo miru in dolgega premišljevanja in posvetovanja, in to je zdaj nemogoče. Brž pa, ko se izpremene razmere, hoče sklicati tak koncil.

Paragraf o štrajku.

Rusko zakonodajalstvo ima poseben paragraf, ki določa vsem tistim, ki ostavijo delo brez predpisane odpovedi, enmesečen zapor. Finančno ministrstvo pa je predlagalo, da se ta točka odpravi, ker se tudi tistih tovarnarjev ali drugih delodajalcev ne kaznuje, ki zapro svoje delavnice brez odpovedi.

Morilec kneza Sergija.

Pri obravnavi je bil obsojen morilec kneza Sergija v smrt na vešala. Kakor poročajo listi, je prepovedal celo svojim sorodnikom (?) prositi za kako milost.

Akademija znanosti za svobodo.

Ruska akademija za znanost se je izrekla enoglasno za popolno odpravo cenzure pri časnikih. Zbor, ki ga je vodil tajni svetnik Kabeko, je zahteval popolno časnikarsko svobodo.

Carjev reskript

se peča pred vsem z uredbo kmetijske posesti. Carjevo pismo je naslovljeno na bivšega ministra notranjih zadev Goremkina in ukazuje imenovanje posebne komisije. Komisija se peča z uredbo kmetijske posesti, v kateri je temelj narodnega blagra. Skrbeti je za to, da se kmetu da na roko boljših sredstev za izkoriščanje njegove zemlje; onim pa, ki nimajo posesti, pa se naj omogoči naseljenje v drugih krajih ali pa nakup zemlje s pomočjo posebne kmetijske banke. Kmetijska posest naj bo strogo ločena

15 leti ustanovili društvo „Società dei divertimenti“ (društvo zabav), ki skrbi za vprizoritev tekmovalnega plavanja, dirkanja, veslanja, letanja, petja, razsvetljenja itd. To vse je dobiti na otoku Lidu. —

Zopet smo bili v našem hotelu „Sport.“ Večerjali smo. Čakala nas je še krona beneških užitkov: serenada ali večer v Benetkah. Bilo je ob devetih zvečer. Zopet smo se zbirali na slovanskem nabrežju. Preko poldrugi sto gondol nas je tu čakalo. Po šest in šest oseb smo stopali v gondole. Nastopila je noč. Gondole so napolnjene. Spredaj kot voditeljica je plula večja gondola, v koji je bilo kakih 20 oseb: beneški godei, pevci in pevkinje. Naše gondole so zavzele skoro vso širino Canala grande, čoln je bil tesno pri čolnu, človeku se je zdelo, da je na suhem ter nima vodne globine pod seboj. Gondoljerji so sklopili vse gondole. Zavzeti smo čakali sledečih dogodkov. Vse je molčalo kakor v grobu; samo gondola s pevci je bila z lampijoni razsvetljena, druge ne. Zdajci se pričenemo pomikati po Velikem kanalu. Vse je prisluskavalo: pevci na prvi gondoli so začeli ganljive južne melodije in goslarji so jih spremljali. Pevali so s tistim ognjem in patozom, ki je dan samo Italijanu. Njih melodijozne arije so proizvajala ona čista pevška grla, ki se porajajo le pod jasnim nebom italijanskim. Goslarji pa so izvabljali strunam tiste

od druge, da se tako utrdi zaupanje ljudstva v varstvo njegove privatne posesti.

Ruski minister Witte

je odstopil. Witte je bil še eden najzmernejših vladnih pristašev, gotovo pa edini, ki je veroval v nezmožnost današnje ruske samouprave.

Rusko-japonska vojna.

Položaj na morju.

Dasi je pričakovala vsa javnost z največjo napatostjo bitke že v minulih dneh, vendar se še nista spoprijeli nasprotni si eskadri. Kako zanesljiva so bila angleška poročila, ki so vedela že za izgube japonskega brodovja, je razvideti zdaj prav jasno. Kakor se ne ve prav ničesar o Roždestvenskem, tako tudi ničesar o Togu. Kje pravzaprav se nahaja katera izmed obeh eskader, je samo kombiniranje. Če pa upoštevamo, da je vreme na morju zdaj zelo mirno in se prično v ondnotnem vodovju z majem hudi viharji, znani pod imenom „tajfuni“, potem je sklepati prav lahko, da se bo morala biti v najkrajšem času odločilna bitka. Roždestvenski ima na krovu 18.000 mož vojaštva. Izmed teh jih je umrlo med potjo le osem.

Francija in Japonska.

Japonska se silno togoti nad Francijo, češ, da je ta Rusom preveč gostoljubna, ker dopušča, da pohajajo ruske bojne ladje francoske luke. Če bi se vedla francoska republika napram Rusom v južno-kitajskem vodovju prav tako prijazno, kakor svoj čas na Madagaskarju, potem je Japonska prisiljena, posluževati se resnejših sredstev od protestov. V Tokio so silno ogorčeni nad Francijo, češ, da je prelomila s tem neutralnost, ker daje vojujoči se državi zavetja v svojih pristaniščih. Japonska apelira tudi na Anglijo, naj ne dovoli tega francoskega postopanja.

Rusija in Anglija.

Da se ne gledata te dve državi nič kaj prijazno, je javna tajnost. Ruski vladni organ „Novoje Vremja“ dolži zdaj celo kapitana angleške križarke „Ifigenia“ podle špionaže. Imenovani kapitan je srečal baltiško brodovje vzhodno od Saigona in brž je brzojavil na vse strani, kje se nahaja ruska eskadra. Tako vedenje je za poveljnika kake bojne ladje nečastno. List pravi tudi dalje, da ni to prvi čin angleške neprijaznosti napram Rusiji.

Vojna na suhem.

Že pred tedni smo izrazili mnenje, da se vojna na suhem vsaj nekaj časa ne bo več nadaljevala s tisto eneržijo, kakor pa pred zavzetjem Mukdena. Japonci kakor Rusi so potrebni počitka. Linevič pač nima začasno važnejšega opravila, kakor inspicirati armado. Vrše se tu in tam le manjše praske, posebno med konjeništvom.

Ruski izdatki za vojno.

Rusija je izdala v minolem letu toliko v vojne namene, da bi dobil vsak Slovenec okrog 4000 K, ko bi se razdelil ta denar med naše ljudstvo.

Priprave v Vladivostoku.

„Novosti“ prinašajo sledeče poročilo svojega iz Vladivostoka v Šangaj došlega dopisnika: Nova utrd-bena dela se grade z največjo hitrostjo, stara se po-

mehke varijante, ki nam tako rade privabijo solze v oči . . .

Počasi, kakor svesti si svečanostnega trenutka, smo pluli naprej proti „ponte del Rialto.“ Gracijozno in drzovito stoji gondolier na ozkem kljunu gondole, ravno tako gracijozno in drzovito vlada veslo. Samo en korak in gondolier bi bil v vodi! Ali to se državljanu Neptunovega kraljestva ne dogodi! . . .

Kaj to? kaj to? ali gori?! Glej mramornati domovi beneških patricijev odsevajo v bengaličnem svitu! Tajinstveni refleksi bengalične luči objemajo gondole, dokler se ne zamešajo med pluskajočim valovjem. Tako tiho in mirno je po širnem kanalu, kakor v sodni dvorani, kedar sodnik čita sodbo . . . Zdaj pa zdaj prekinjajo mimo žvižgajoči „vaporetti“ grobno tihoto, drugače vse tiho . . . Glej tam, zopet se je zasvetil stari beneški „palazzo“, nemi svedok zatonule slave; glej, kako krvavo-rdeče odseva, kakor bi hotel priklicati kri tistih sužnjev, ki jim jo je puššal njegov mogočni gospodar . . . Zdajci se svetloba spremeni v rumeno, kot bi bila visoka palača zgrajena iz samega čistega, cekinastega zlata. Tam na malem otoku sredi kanala spenja svojo vitko mramornato kupolo proti nebu Maria del Salute, (Zdrava Marija). Vsa cerkev je zasijala v bajnem zelenem svitu, kot bi jo človek gledal globoko v je-

pravljajo. Slednji vlak donese trdnjavi novih moči in slednji dan pride do 1000 vojakov. 16. marca je bila posadka že močna 40.000 mož. Mnenje je splošno, da bodo Japonci porabili prvo ugodno priliko za napad.

Železnica med Harbinom in Vladivostokom je najskrbneje zastražena z jako močnimi oddelki. Za dovažanje velikega števila podmorskih čolnov so zgrajeni na železnici posebni vozovi. Teh čolnov pride iz Rusije v Vladivostok vse polno.

S temi poročili se še dokaj vjemajo poročila v „New York Herald“ o razmerah v tej mogočni ruski trdnjavi. List piše: „Prebivalstvo v mestu Vladivostok je prepričano, da obleganje prične s spomladjo. Velik del prebivalstva zapušča mesto še o pravem času. Kdor pa je prisiljen ostati, pa spravi na varno vsaj, kar mu je najdražje. Cene vsemu blagu so zdatno poskočile, čeravno dovažajo železnice vsako uro velike množine živine in živil. Dovoz po morju je čisto prenehal, ker ni mogoče prodreti japonske blokade. Na ladjedelnicah se že mesec dni nič več ne dela, ker so vse poprave ladij že dovršene. Za utrdbo luke potrebna dela so zakrita z drevjem, ki je bilo nalašč v ta namen nasajeno.

Isto idejo so izvršili tudi za varstvo del, ki jih je zahtevala bramba otokov okoli trdnjave.

Mesto Vladivostok je v vojnem stanju.

Okoli tisoč mož garnizije je po mestnih vojašnicah, na razne forte je pa porazdeljenih do 25.000 mož. Trdi se, da je v trdnjavi že čez 80.000 mož.

Glavno taborišče Japoncev je v Sončinu. General Kavamura je poslal močan oddelek k virom reke Jalu, da bi nastopil proti močnemu napadu Rusov z one strani.

Japonci so tako za vprvo gospodarji severovzhodne Koreje.

Japonski parniki vozijo redno mej Sončinom in Genzanom razno gradivo v novo operacijsko središče.

Roždestvenski in Togo.

Iz Petrograda poročajo listi, da je v tamošnjih krogih vzbudila veliko presenečenje vest, da je admiral Roždestvenski s svojim brodovjem zapustil Singapore in si upal pluti v kitajske vode! Najprej se ni verjelo, da bi s toliko hitrostjo mogel prekrizati indijski ocean, potem pa se je mislilo, da bo zagotovo pričakal zadnjega ojačenja svojega brodovja, t. j. tretjega baltiškega brodovja pod admiralom Nebogatovom, ki je pred nekaterimi dnevi odplulo iz Džibutija na iztoku Rdečega morja.

Posebno se čudijo v mornariških krogih, da si je Roždestvenski upal skozi toliko nevarnosti in brez posebne pomoči tako daleč naprej.

Soditi po drznem značaju Roždestvenskega bo admiral iskal priložnosti, da se čim prej pomeri s sovražnikom in morda v ta namen niti ne smatra za potrebno pomožnega brodovja Nebogatova. Posadka Roždestvenskega je pripravljena za boj. Najnapornejše vaje, katerim je bilo moštvo med potjo podvrženo, je isto vkrpilo za odločilen trenutek, ki se bliža.

Japonski mirovni pogoji.

Mirovni pogoji, katere pripravljajo Japonci že dolgo časa in katerih se hočejo za vsako ceno krčevito držati, bi bili sledeči:

1. Rusija se odpove vsem pravicam do Mandžurije.

zeru v kraljestvu povodnega moža. Samo trenotek — in luč se je spremenila v modro . . .

Pevci nadaljujejo svoje milobne popevke. Kakšen užitek ušesu in očesu, srcu in duši!

Na ploskih strehah benečanskih domov, ob oknih in na nabrežju so gledali tisoči ta nenavadni prizor. Beneški dnevniki so že par dni poprej na kratko naznanili naš prihod; današnji večerni listi pa so v dolgih člankih razpravljali: L'ariva dei Boemi! (Prihod Čehov). Od nabrežja sem so se začeli klicati: „Evviva la Boemia!“ (Živela Češka!) zopet močnejše in zopet slabije; tu je pojenjalo, tam začenjalo.

Ne da se povedati, ali so prišli ti klici in pozdravi Italijanom od srea ali ne. Italijan je že po svoji južni naravi entuzijast in se v trenutku navduši celo za neprijatelja, ako ga ta ume pripraviti v ekstazo. Čudno pa je vsekakor, da Italijani pozdravljajo Slovane, kojih pleme v avstrijskem Primorju tako zatirajo. Morda pa je to sad kelto-slovanske lige? Neverjetno! Mogoče pa tudi, da so se spomnili Benečani svojih sobratov v Tirolah, koje Nemci tako kruto zatirajo, ter so Čeha pozdravljali kot zajedne odporne proti germanskemu nasilju? Možno pa tudi, da so to činili iz praktičnih razlogov, ker so Čehi pustili v Benetkah mnogo stotakov?! Kdo ve?! Povedali nam tega niso.

2. Kitajska se zaveže, več nego trideset višjih upravnih uradnikov iz Japonske, Anglije in Amerike nastaviti v Mandžuriji za vresničenje reform. Po preteku treh let pa otvori Mandžurijo za (čegavo?) trgovino.

3. Japonska porazdeli svojo armado (k večjem dve diviziji) v najvažnejših postojankah Mandžurije, da varuje vojaške in administrativne reforme; obveže se pa, da svoje čete polagoma zopet umakne. Okupacija se omeji na sedem let, stroške vzdrževanja okupacije pa nosi — Kitajska.

4. Rusija odstopi Japonski otok Sahalin.

5. Obrežna pokrajina „Primorskaja Oblast“ postane samostojna.

6. Kitajska odstopi Rusiji kot odškodbo za Mandžurijo ozemlje na severovzhodu puščave Gobi.

7. Rusija se obveže plačati vojne odškodnine v znesku najmanj 500 milijonov jenov t. j. čez 2000 milijonov kron in vrhu tega še odstopi Japonski glavnicno vztočne kitajske železnice in vse s tem združene pravice.

8. Rusija se zaveže, da v bodoče brez privoljenja vlasti ne odpošlje na daljni Vzток več nego deset bojnih ladij.

9. Reorganizacija in izobrazba kitajske vojske se naroči japonskim instruktorjem, izobrazba brodogovajev pa Japonski in Angleški.

10. Port Artur, Vejhajvej, Taljenvan in Kjavčov se vrnejo Kitajski.

11. Japonska vzame v najem za dobo 25 let Amoj in Fučov in razveljavi proklamacijo glede Formoze iz leta 1895.

Glede Koreje se zahteva sledeče:

1. Japonska porazdeli svojo armado (k večjemu dve diviziji) na najvažnejše točke Koreje.

2. V najvažnejših vprašanjih Koreje ne sme sklepati ničesar z velevlastmi, dokler se ne posvetuje z Japonsko.

3. Brez dovoljenja Japonske ne sme jemati Koreja posojila v inozemstvu.

4. Koreja odstopi svojo pošto in brzojav Japonski.

5. Koreja se zaveže, da visoke uradnike dobiva iz japonske in nemudoma uvede upravne in sodne reforme.

6. Koreja vzame japonske instruktore za izvežbanje svojih čet.

7. Koreja ne sme vzdrževati svojega brodogovajev in zaupa varstvo svojega obrežja izključno le Japonski.

8. Inozemci smejo živeti na Koreji, kjer hočejo, pravico pridobivanja posesti pa prepustijo tuji izključno le Japoncem.

9. Japonska plača vsako leto en milijon jenov korejanskemu dvoru.

Ti mirovni pogoji kažejo torej, da je Japoncem zelo vzrastel pogum, a kažejo tudi, da Japonci računajo z — bodočimi dogodki le s svojega stališča.

Kriza na Ogrskem.

V ogrski državni zbornici je bilo pretekle dni dosti hrupa, če tudi zelo malo zanimivega. No, zdaj bo nekaj časa mir, vsaj do 3. maja, ko se prične povelikonočno zasedanje. Kako se bo nadalje razvila kriza, je danes prav tako negotovo, kakor je bilo pred tednom in pred mesecem. Grof Tisza je že

Dospeli smo do Ponte del Rialto, zaradi ožine kanala pa nismo mogli skozi in smo se zopet vrnili. Veselja so poskakovala Čehom srca, ko so na sprednji gondoli peli (seveda z italjanskim besedilom) češko narodno:

Hřbitově, hřbitově zahrádko zelená,
Po tobě sazejí nejdražší semená,
sazejí, sazejí, ale nevychází,
suad jí ty hrobaří hluboko sazejí.*

Zopet smo se vozili mimo mogočne kupole „Maria del Salute.“ Godci so za nekaj časa prestali. Neki gospod na eni izmed sprednjih gondol vstane ter s krepkim baritonom intonira „Hej Slovani.“ To ste morali slišati Čehi: Kakor na mah zadoni skoro iz tisoč grl velebna pesem. Vsak je pel, kar mu je grlo dalo. To je odmevalo v ozkem kanalu med visokimi zidanimi starih patricijskih domov! Po celem mestu je odmeval glas naše pesmi; gromko, krepko, milobno a odločno se je razlegal po morju jadranskem... Še z večjo navdušenostjo smo odpeli „Kde dumov muj?“ Cenjeni čitatelj si bo to težko predstavljal, to se je dalo samo slišati in občutiti. Da

* Prekrasna češka pesem, ki označa globoko mišljenje češkega naroda: Mirodvor, mirodvor zelen ti vrt, po tebi sejejo najdražja semena; sejejo, sejejo ali nevskljijó, najbrž jih grobarji pregloboko sadé.

opetovano prosil krono, naj mu dovoli odložiti mesto kot ministrski predsednik. Prosil je tudi za druge ministre iz bivše liberalne ere, da se jim dovoli odložiti portfeje. Vendar se še ni izrazila krona o tem, kako in kaj misli. Nekateri listi poročajo tudi, da namerava prestopiti nekaj liberalnih poslancev h desidentom, nekaj malo pa celo k neodvisni stranki. Drugje zopet zatrjuje, da poskusi vladar še enkrat svojo srečo v posredovanju. V ta namen naj bi prišel 5. ali 6. maja v Budimpešto, da pospeši osebno rešitev ogrske krize. Opozicija pa vztraja neomajano pri svojih zahtevah.

Da bi se zgodilo pred zopetnim zasedanjem državne zbornice kaj v prilog saniranju nezdravim ogrskim razmeram, je zelo dvomljivo.

Makedonija.

Skoro ga ne mine dne, da ne bi se pojavile kje čete, ki uganjajo svoja grozodejstva. Kakor javlja ekumarski patriarh turškemu ministrstvu za bogočastje, naj bi sežgale bolgarske čete tekom 14 dni troje samostanov v Monastirskem vilajetu. — Pri Prizrendu so se spoprijele turške čete z Sjumezni. Boj je trajal glasom konzularnih poročil do večera. Izgube Sjumezov niso znane, pač pa je izgubilo vojaštvo štiri mrtvece in je padlo tudi troje konj.

Bolgarija.

Na vseučilišču v Sofiji so hoteli uvesti nov disciplinarni red, ki je nameraval omejiti pravice in svobodščine vseučilišnih slušateljev. Vsa predavanja so dijaki onemogočili. Ker je napadala vladna „Večerna pošta“ akademike zaradi tega, se je zbralo takoj po večerni izdaji tega lista pred uredništvom cela množica demonstrantov, ki je hotela poslopje „Večerne pošte“ demolirati. — Mimogrede bodi omenjeno, da so izmed jugoslovanskega dijaštva najbolj izobraženi in najboljše organizirani Bolgari. Sofijska univerza je odprta tudi ženskemu svetu, tako da ima že danes več sto slušateljic.

Francoska.

(Ločitev cerkve od države.) Zbornica je sprejela tudi II. in III. del predlaganega zakonika. Republika ne pripozna nobenega bogočastja več, ga ne plačuje niti ne podpira. V specialni debati je bilo določeno, subvencionirati iz državnega denarja le dušne pastirje na javnih zavodih. V poslednjem vidijo republikanci nekak strah, da ne bi postala zbornica naposled morda celo zelo „zmernega“ mišljenja.

(Zarota proti republiki.) Vlada zaslišuje prav vestno nove priče, ki potrjujejo, da jim je prigovarjal Tamburini že pred leti, naj se zavežejo s podpisom za zaroto. Socialistični poslanec Mesljié je izjavil, da je omenjal že pred dvema leti bivšemu ministrskemu predsedniku, da se snuje nekaj takega. Komes pa se je obnašal tako, kakor da bi tudi že nekaj vedel o tem. Vlada se je le bala, poseči vmes s policijo, ker ni imela še ničesar pozitivnega v roki in bi se prav lahko zgodilo, da bi ji padlo v roke nekaj statistov, pravi krivci pa bi se skrili.

(Pomnoženje mornarice.) V senatu so razpravljali o novih ladjah, ki jih je še treba graditi. Minister za mornarico je predlagal, naj se sezida devet bojnih ladij, ker je zdaj angleška in ameri-

je naše petje moralo veličastno odmevati, je umljivo, ako pomislimo, kako dobra resonančna tla so nam bile stare, večinoma prazne palače ob kanalu, zraven pa tiha, mirna noč. Na nebu pa je veslala tiha luna. Benečani so bili presenečeni. Tako velečastnega nastopa si od Slovanov niso nadejali. Gondolier, 70leten Benečan, ki je krmaril našo gondolo, se je izrazil: „Bil je Umberto tu, bil je Viktor Emanuel tu, bil je Garibaldi, združitelj Italije, tu, ali kaj takega nisem ne videl ne slišal. Kaj takega morejo samo „gli Slavi!“ (Slovani!) „Ma sono gentiluomini questi Boemi!“ (Ali so kavalirji ti Čehi!) je pristavil. Benečani gotovo ne bodo pozabili, kdaj so bili Čehi v Benetkah.

S kupole sv. Marka je bila enajsta ura. V mesto se nismo več povrnili, nego z gondolami naravnost na parnik. Ob polnoči smo imeli zopet odpluti iz Benetek. Na parniku je bilo zopet živahno vrvenje. „Kaj takega pa ne! Čul sem že o beneških večerih, ali da je to tako veličastno, nisem si mislil. To je samo enkrat v življenju.“ Enaki govori so krožili, ko smo bili zopet na našem „Appollonu.“ Nekako hitro smo se udomačili na njem in nič kaj nismo pogrešali suhe zemlje. Dva beneška mladeniča sta prišla na ladjo ter nam s kitaro in petjem kratila čas do odhoda.

kanska mornarica mnogo močnejša od francoske, ki je tudi le prav malo večja od nemške. — V ta namen bo treba 121 milijonov frankov.

Velikanska sleparska razkritja v angleški armadi.

Konečno je izšla „Bela knjiga“ glede burske vojne in zopet je razkrinkana židovska umazanost v najgrši luči!

Iz te „Bele knjige“ prinaša „Daily Express“ podrobnosti o nezaslišnih sleparijah in tatvinah, ki so jih zakrivali za časa nad vse krivične vojne proti Burom visoki angleški častniki, mej njimi celo možje kakor Chamberlain, Roberts, Buller, hiša Salisbury in več odličnih parlamentarcev.

„Daily Express“ poroča, da so se godile ne le v aferi sklepanja miru z Buri naravnost neverjetne sleparije, ki bi, da so objavljene, onečastile pred celim svetom angleško armado, marveč tudi po zaključku vojne ostudne reči. Ko so angleške čete odšle iz Afrike, pustili so častniki ogromne množine provijanta zmetati v morje. Velike množine so prodali kmetom za — gnoj. V Kapstadtu pa so nabasali več ladij s konzervami pokvarjenega mesa in so zapovedali poveljnikom ladij, naj peljejo daleč od kraja in ondi zmečejo v morje. Ker pa je v škatljah za konzerve precej zraka, se škatlje niso hotele potopiti, marveč so plavale po vrhu in krile morje več ur na okrog. Kapstadtski postopači pa so škatlje polovili in jih prodali židovskim mešetarjem, ki so jih poslali zopet na Angleško ter jih prodali za — sveže blago.

Vojna uprava je stvar resno zgrabila in tirala na odgovor dotične židovske tvrdke. A „židovsko mazilo“ je doseglo, da so se vse „konzerve“ proglasile za sveže.

Vkljub temu pa je bilo več častnikov odslovljenih iz armade in obsojenih v zapor.

Zanimive izjave nemškega cesarja.

O priliki, ko je nemški cesar nastopil svoje sedanje potovanje po Sredozemskem morju, je pred slovesom od nemške zemlje prisostoval odkritju spomenika cesarju Frideriku, svojemu očetu, ki je umrl za rakom. Ta slovesnost se je vršila v primorskem mestu Bremenu.

Pri tej priliki je izustil Viljem II. enega izmed svojih neštevilnih govorov, v katerem je posebno poudarjal te-le besede:

„Na temelju svojih lastnih izkušenj iz zgodovine sem prisegel sam sebi, da ne bom nikdar stremil po puščobnem svetovnem gospodstvu. Kajti iz takozvanih svetovnih držav kaj je postalo? Aleksander Veliki, Napoleon prvi, vsi ti veliki vojni junaki so plavali v človeški krvi in puščali za seboj podjarmljene narode, ki so se o prvi priliki zopet dvignili in razbili svetovno državo. Svetovna država, o kakoršni sem sanjal, naj bi obstojala v tem, da bi novo ustvarjena Nemčija uživala vsestranski absolutno zaupanje kot miren, pošten in razumen sosed in, ako bi se imelo že kedaj pisati o Nemčiji kot svetovni državi ali o svetovnem gospodstvu Hohenzollerjev, naj bi temu ne bila podlaga pridobivanja z mečem, marveč pridobivanja na podlagi medsebojnega zaupanja po enakih ciljih stremečih narodov.“

Veličastveno se zgrinja polnoč na neizmernost oceanovo. Mirno zasidrane ladje v pristanu s svojimi ogljeno-sevajočimi svetilkami zgledata v mesečnem svitu kakor senčnati strahovi; bajka o letočem Holandcu se nam vzbuja v duši; čarobno trepeče odsev pozemskih in nebeških svetilk po zibljajočih vodah. Na obzorju se pričinja morje rdečkasto svetlikati, kakor sam tekoč baker...

Šumenje ob nabrežju je potihnilo. Udarja polnoč. Samotno stoji mogočna Marija del Salute na malem otoku; bengalične luči so pogasnile, obseva jo luna. Nobena noga ne stopa po njenih mramornatih stopnicah, noben glas ne budi odmeva v kanalih. Morje pljuska v dolgih, mirnih dihlah. Ali Benetke še ne spe! Benečan prebedi pol noči. Tam v oddaljenih ulicah odmevajo hripavi glasovi ponočnih lahkoživcev. Z daleka prihaja nežno pevanje. Beneški „giòvinetto“ (mladenič) peva pod oknom svoje „amorose“ (ljubljenke), vmes pa udarja na kitaro. Stara a vedno nova pesem o ljubezni...

Zažili smo krasno, nepozabno beneško noč!

(Dalje prih.)

Značilno je, da Nemci ravno v teh trenutkih, ko najbolj mislijo na svojo svetovno oblast, isto najbolj taje pred svetom.

Da nemški cesar besede, ki jih govori na javnem kraju, vsaj tehtno prevdara, ter da ima sploh navado govoriti — skozi okno, to je že znano.

Nemška svetovna politika, to vemo iz izkušenj zlasti avstrijski Slovani, pripravlja temelj za velikanske dogodke, s katerimi hoče svoječasnno prehvati svet. Zato ne temeljijo njena sedanja „pridobivanja“ na krvi, marveč na tem, da izrablja zaupanje svojih sosedov na trgovinskem in sploh gospodarskem polju. Da pa so ta „pridobivanja“ taka, da od slučajja do slučajja razburjajo in izzivajo na odpor narode, ki postajajo žrtva tega „zaupanja“, o tem, kakor rečeno, imamo neštivilnih dokazov v naši lastni slovenski domovini.

Torej ni smatrati za nič ko golo hinavščino, ako govori Nemeec vseh Nemcev o nemški državi, kakor o kakem mirnem in poštenem sosedu!

Koliko hinavščine je sploh v besedah nemškega cesarja, tičočih se vnanje politike, sledi iz njegovih prejšnjih govorov, iz katerih navajamo po berlinskem „Vorwärts“ nekaj odlomkov. Dne 18. januarja 1896 je izrekel nemški cesar te-le krilate besede:

„Naša nemška država je postala svetovna država. Tisoči naših rojakov žive v vseh delih te zemlje in ako bi bila naša osrednja domovina v stiskah, pridejo ti rojaki na moj migljaj domov in pograbiyo za orožje zoper sovražnika. Nemško blago, nemška veda in nemški promet gre čez vse oceane. Vas, zastopnikov naroda dolžnost je, da to Veliko Nemčijo še tesneje priklenete k sosednji domovini.“

Kdo bi ne razumel teh izzivajočih besed!

Dne 13. decembra 1897 je rekel nemški cesar svojemu, čez morje se odpravljajočemu bratu Henriku:

„Državna oblast je pomorska oblast, in državna oblast in pomorska oblast se pogojno izpopolnujeta, ker ena brez druge ne more biti.“

„V katero koli deželo je nemški orel zapičil svoje kremplje, ta dežela bo postala in ostala nemška. Zatorej se spominjaj, kamor greš, na starodavno preteklost naših prednikov, na ono mogočno božanstvo, katero so vsi germanski potomorjih se vozeči predniki oboževali in se je bali in katere silna država je segala od skrajnega severa do skrajnega juga, v katere kraje je nemška pest nosila smrt in pogibelj.“

In smrt in pogibelj nosi nemška pest tudi danes v vse dežele, v katere zapiči nemški jastreb svoje kremplje, ako je to prav narodom teh dežel ali ne, ker nje smatra za svoje sovražnike germansko božanstvo.

Dne 3. julija 1900 je napil nemški cesar bavarskemu princu Ruprechtu s temi-le besedami:

„Ocean je neobhodno potreben za velikost Nemčije; a ocean dokazuje tudi, da ne na njem, ne onkraj njega brez Nemčije in brez nemškega cesarja ne more pasti nobena velika odločitev. Naše ljudstvo pred 30. leti (v francosko-nemški vojni l. 1870.) ni krvavelo in zmagalo za to, da bi se pri velikih dogodkih puščalo potisniti v stran. Ako bi se to zgodilo, bi bilo enkrat za vselej pri kraju s pomenom našega ljudstva za svetovno gospodstvo in jaz nimam volje, da bi pustil do tega priti. V ta namen se hočem poslužiti vseh primernih in če treba najostrejših sredstev. Ker to je moja dolžnost in moja — predprava!“

Še značilneje pa je, kar je rekel Viljem II. pri neki priliki v Hamburgu:

„Naša bodočnost je na vodi. Zato je vsakega Nemca dolžnost, da gre po širnem svetu in si poišče vedno novih točk, kjer more zabiti žebelj, da nanj obesimo svoje nemško orožje.“

Taka izzivanja si pač sme privoščiti le nemški cesar Viljem II. in ako naši pangermani bahato dvigajo svoje glave, že vedo, — na koga se smejo zanesti!

Koroško.

Kje bo vodstvo železničnih pošt za nove alpske železnice?

C. kr. najvišja poštna uprava se je baje odločila, da ustanovi ravnateljske urade za poštni promet na progi nove alpske železnice čez Karavanke in Ture v Trstu — v Trstu.

S tem sklepom pa niso zadovoljni v Celovcu in Beljaku ter zahtevajo ravnateljstvo za Karavanke v Celovcu, za progo čez Ture pa v Beljak ter utemeljujejo svojo zahtevo z „gospodarskega in prometno-

političnega“ stališča. V tem smislu sta tudi dne 11. t. m. nemško-koroška poslanca Dobernigg in Hinterhuber interpelirala trgovinskega ministra.

Zanimivo pri stvari pa je sledeče: S tem, da bi se izpolnila zahteva koroških Nemcev, bi se pač nič ne olajšal železniški poštni promet na koroški progi, kajti vladi mora biti na tem, da vozijo po tej progi v lokalnih razmerah večji uradniki. Tudi v gospodarskem oziru ne vemo, v čem naj bi bila cela Koroška na boljsem, ako bi bili omenjeni uradi v Beljaku in v Celovcu, — pač pa bi gospodarski trpela poštna uprava, ako bi na več krajih morala vzdržavati vodstva železniško-poštnih uradov, mesto da vzdržuje v Trstu en sam zavod za celo alpsko železnico.

A nekaj družega je, kar koroškim pangermanom šumi po glavi. Z ustanovitvijo teh uradov v Beljaku in Celovcu bi se ob enem pomnožil kontingent tistih c. kr. uradnikov na Koroškem, ki so obče znani — „avstrijski patrijotje“. Z njimi bi se pomnožila armada vsenemške propagande, kar osobito opazujemo baš pri poštah na Koroškem.

Kak upliv bi ti novi uradniki imeli pa še osobito na poštni promet v slovenskem delu Koroške, o tem bi se mogoče dalo tudi govoriti besedico. Omenjena interpelacija utemeljuje svojo zahtevo tudi s tem, da ker je že v Beljaku ravnateljstvo državnih železnic in vodstvo treh železniških pošt, bilo bi naravno, da se tem pridruži še vodstvo proge čez Ture.

Slovenščina na novi železnici.

Isti Dobernigg in z njim Orasch in drugovi so interpelirali železniškega ministra o zadevi slovenskih imen na postajah nove železnice, v kateri zadevi je poslanec Spinčič s tovariši v seji poslanske zbornice od 27. marca t. l. stavil zahtevo, da se na postajah mej Celovcem in Trstom omenjene železnice, koder bivajo Slovenci, poleg nemških namestijo tudi slovenska imena.

Zdaj pa čujmo, kako utemeljujejo Nemci svojo zahtevo, da se naj slovenska imena prezirajo in se namestijo na postajah izključno nemška imena.

Pravijo, da so Slovenci, bivajoči v koroškem delu te železnice, z malimi izjemami zmožni tudi nemščine in da je velik del Slovencev v teh krajih zadovoljen s samonemškimi napisi; nemško prebivalstvo pa smatra za samo ob sebi umevno, da se napravijo samo nemški napisi. Potemtakem da je interpelacija Spinčiča predrzno izzivanje koroških Nemcev in pa Nemcem prijaznih Slovencev, kateri nove slovenščine itak ne razumejo.

Vlada naj ve, da bo slovenski denar na njeni železnici prav toliko plačal, kakor nemški, in naj se po tem ravna!

Primorsko.

Spomenik Ivanu vitezu Nabergoju. Politično društvo „Edinost“ je sprožilo misel, da se prvoborniku tržaških Slovencev pok. Ivanu vitezu Nabergoju postavi spomenik v njegovem rodnem kraju Proseku pri Trstu. V to svrhu je društvo razposlalo oklic za prispevanje v denarju.

Železniški most v veliki nevarnosti. Govori se, da bi bil novi most za železnico v Solkanu pri Gorici skoro zgorel vsled eksplozije dinamita, ki so ga v delavce preoblečeni italijanski častniki položili med mostnice. Škoda bi bila ogromna, ker je most veljal 200.000 K.

Županom v Pulju je bil izvoljen notar dr. Stanič z 27. proti 20. glasovom. Pulj ima torej Slovana za župana.

Sumljive aretacije. V zadnjem času se sumljivo množe aretacije Italijanov na Notranjskem. Ni dolgo tega, ko so orožniki prijeli v Postojni človeka, ki se je klatil okrog brez dela. Ker so pri njem našli 600 K denarja, je očitvidno, da ni bil revež, čeravno je bil v opravi delavca. 17. t. m. zjutraj so pa orožniki v Sezani prijeli nekega elegantnega Italijana, ki se je ljudem zdel sumljiv. Lah je namreč z velikim zanimanjem opazoval sezansko okolico in posebno strategično važen grad kneza Porcia. Izpraševal je ljudi, s katerimi je mogel občevati, kakšen je ta grad od znotraj, in več takih podrobnosti. Vsled tega sumljivega vedenja so ga ljudje naznanili orožnikom, ki so ga na to aretirali. V veliko presenečenje se je res spoznalo, da imajo opraviti s pravim vojaškim špijonom italijanske armade. Pri njem so našli kovčeg z natančnim zemljevidom cele Notranjske in Trsta in več poštnih recepisov o rekomandiranih pismih, poslanih v Rim in v druga italijanska mesta. Kdo

je ta vohun, se ni moglo vedeti, ker ni imel nobene legitimacije. Lažljivo pa se je imenoval grofa Alfonza Porcio. Vohuna so oddali deželni sodnji v Ljubljano, kjer se bo vršila proti njemu razprava. — V ožigled opisanim dejstvom potem ni čudno, da je irredenta potegnila italijansko mejo preko Trsta in Notranjske do — Save in da so že davno Lahi krstili vse kraje na Notranjskem z italijanskimi imeni.

Železničarski štrajk v Italiji. Te dni so pričeli železničarji v Italiji iznova štrajkati. Mesto železničarjev spremlja vlake vojaštvo. Štrajk se širi iz Palerma, Rimini v druga mesta. V Neapolju je kolo-dvor obstražen z vojaštvom. Potujoče občinstvo je zelo v skrbeh, ker se je ravno pričela sezona za obisk Italije. Iz vseh večjih mest Italije prihajajo poročila, da je pričela splošna stavka. Železničarji izjavljajo, da stavkajo prisiljeni in da takoj zopet stopijo v službo, ako se jim zagotovi osebna varnost. Nekaj jih je že to storilo. Nadejati se je, da bo štrajk kmalu ponehal.

Doma in drugod.

Prešernov spomenik v Ljubljano!

Rojaki! „Prešernu spomenik v Ljubljani!“ ta glas je pred nekimi leti krepko zadonel in se razlegal po vseh pokrajinah slovenskih. To ni bil glas vpijočega v puščavi. Veselo je odmeval v srcih rodoljubnih slovenskih sinov in hčera. Saj je ta glas samo duška dajal iskreni želji, ki jo je že zdavnaj na tihem gojila vsaka verna duša slovenska.

Ta želja se nam je izpolnila; čast in hvala vsem, ki so, po svoji zmožnosti, v to pripomogli. Samega sebe časti narod, ko časti in slavi svoje odlične može, ki mu delajo čast pred svetom; s tem kaže, da jih je vreden. Prešernov spomenik je gotov; slava umetniku, gospodu Zajcu, ki je tako izvrstno izvršil svojo častno nalogo! Ko v ces. livarni dunajski zagledaš bronastega moža, oveseli se ti duša: Glejte ga, to je naš Prešeren!

Prešernov spomenik imamo, ali še ne tam, kjer je edino pravo mesto njegovo, v stolici slovenske domovine, v beli Ljubljani! Tu naj se na najlepšem prostoru, ki ga ima mesto ljubljansko, postavi na ponosno vzvišeno stalo na ogled domačinu in tujcu.

Nemški narod se pripravlja letos sijajno slaviti svojega Schillerja po vseh delih sveta, koder se glasi nemška govornica. Ravno prav: Nemci Schillerja, Slovenci Prešerna! Kar je njim njih Schiller, to je nam naš Prešeren, in še več!

Ali v ta namen je potreba še, kakor se mi je dejalo, 20.000 kron.

Na noge torej, Slovenci in Slovenke! V Prešernovem imenu vsaj bodimo složni! Z veseljem sezimo vsak v svojo domačo hranilnico, prostorno ali uborno, ter izkažimo s primernim darom svojo hvaležnost in ljubezen našemu Prešernu!

Ne bilo bi nam v čast, ko bi imel spomenik shranjen biti v livarni, mesto da se postavi, kamor je določen.

Kjer se slovenska čuje govornica,
pokladajmo dari mu na oltar;
gospod in kmet, mladenič in devica,
otrok in mati svoj prinesi dar!
En duh, en glas! Ves rod slovenski vstani;
Prešernov spomenik naj bo v Ljubljani!

Josip Stritar.

Cenjenim naročnikom veselo alelujo!

Deželnozborske volitve v veleposestvu. Izvoljena sta za poslanca upokojeni c. kr. deželnovladni svetnik in graščak g. Rudolf grof Margheri in g. Fran Galle, graščak v Bistri.

Umrli je g. Fr. Mikuž, dež. sodnije svetnik v Škofji Loki.

Poslanec Šušteršič je interpeliral ministra, zakaj je vlada vpokojila ravnatelja meščanske šole v Krškem gosp. Lapajnet. Interpelacija navaja sumnjo, da se je zgodilo to le iz mrznje do g. L., ker je to Slovenec in ga hoče nadomestiti vlada s kakim nemškim nacionalcem. Ker vemo, kako brezobzirno zna ona postopati, je to več kot verjetno. Pripomnjeno bodi še, da je služboval g. L. kot ravnatelj že blizu 30 let.

Šolske razstave v Ljubljani. Ob zaključku tekočega šolskega leta se otvori na ljubljanskih ljudskih šolah več razstav, med temi razstava risarskih izdelkov vseh slovenskih ljudskih in meščanskih šol v Ljubljani ter razstava učil za nazorni pouk in za realije.

V zdravstveni distriktni zastop za sodni okraj Kamnik sta izvoljena g. E. Janežič, po-

sestnik na Perovem, načelnikom, in g. Ivan Terpine, posestnik in gostilničar v Kamniku, njegovim namestnikom.

Potres v Indiji. O tej veliki elementarni nezgodi, ki je ravno ob desetletnici hudega potresa na Kranjskem zadela glavno mesto Indije in več drugih večjih in manjših mest, prihajajo dan na dan senzačna poročila. Tako je bilo mesto Maudi popolnoma porušeno. Vsa glavna poslopja so do tal podrta. Tudi Lahore je zelo trpelo. Mesto Sultanpore leži na tleh. V razvalinah je zakopanih nad 13.000 ljudi.

Turške razmere. V carigradskem predmestju Sisli na Turškem je nastanjen kolar Konec, rodom Slovenec. Pred nekaj časom je dobil od sultanovega dvora naročbo za eno ekvipažo in so mu plačali na račun 20 funtov šterlingov, dočim bi znašal celi račun 140 funtov šterlingov. Ko je bila ekvipaža dovršena, so poslali po njo, a kolar je ni hotel izročiti brez plačila. Na to pride h Konecu šef tajne policije sultanove Fehim-paša, si ogleda ekvipažo in odide. Drugo jutro pa pridere v kolarjevo hišo tolpa Albancev, ki po ukazu Fehim-paše pretepe najprej kolarja, potem pa še njegovo ženo in dva pomočnika, voz pa odpeljejo, ne da bi plačali. Konec je seveda takoj naperil korake v svoje varstvo, a ni nič opravil pri turških sodiščih proti sultanovemu varovancu. Obrnil se je na to do avstro-ogrškega poslanstva, katero je potem storilo energične korake v varstvo avstrijskega državljana.

„Zalibog“ oženjen! V Bambergu na Nemškem je stal pred tamošnjim sodiščem trgovec, ki je na vprašanje predsednika, ali je oženjen, odgovoril „Zalibog!“ Za ta izraz ga je sodišče obsodilo na tri dni zapora, toda kaznen je bila spremenjena na 10 mark globe. Kako pa ga je kaznovala doma njegova — žena, — to pa se „zalibog“ ne ve.

Kako se kuha brez ognja. V ta namen se uporabljajo skatljice za konzerve z dvojnimi plaščem. Skatljice so predelane v dva dela. V enem je neugašeno apno, v drugem voda. Posebna priprava omogoči zvezo, — apno napravi, da voda zavre in ta temperatura zadostuje, da se segreje jed.

„Kraljica Draga“. Po Donavi se vozi kakor ostanek zgnubljene sreče ona ladja, ki jo je mesto Belgrad darovalo kot ženitvansko darilo bivši kraljici Dragi. Ko je Draga še živela svoje najlepše dneve kot kraljica Srbije, se je vozila ta ladja po Donavi in Savi in o teh voznjah si je pripovedoval srbski narod — čudne reči. Na krovu je svirala godba čarobne komade, v razkošno opravljenih prostorih ladje pa je tekel šampanjec, odmeval je smeh iz grl krasnih dvornih dam kraljičin in mladih, v žarečih uniformah bliščočih se kraljevih adjutantov — vse na stroške srbskega naroda! „Draga“ je dolga 37 m. V prostoru jedilni dvorani stoji fino izrezljani stoli iz ameriškega oreha okoli dolge mize iz mahagonija rdeče politure. Na stropu so udelane umetno rezljane ploče iz belega javorja. Na pročelju tega salona sta sliki Aleksandra in Drage, kateri je slikal profesor Buković v Belemgradu. Spalna soba kraljeva, h kateri vodijo z debelo preprogo obložene stopnice, je opravljena temno rdeče. Oprava je iz dragocenega mahagonijevega lesa, ploče iz perzijskega mramorja. Poleg te spalnice je „višnji salon dvornih dam“. Po umoru kraljeve dvojice je prišla ta ladja, ker jo kraljica Natalija ni marala, na dražbo. Neka družba jo je kupila in jo kaže zdaj proti vstopnim in jadra z njo po Donavi gori in dol ter dela dobre dobičke, kajti na Dunaju in v Budimpešti je vedno polno gledalcev. Ladja je stala mesto Belgrad 280.000 frankov, sedanji lastniki zahtevajo zanjo 180.000 K. Kupci se oglašajo iz Anglije, Francije in Italije.

Perutninarstvo.

Gospodarska črtica.

(Dalje.)

Če hočemo gojiti perutnino v ta namen, da imamo od reje kaj dobička — torej iščemo v perutninarstvu svoj stalen dohodek — potem bo pač najvažnejše vprašanje, s čim hraniti žival. Izvečine vsi naši kmetje, učitelji in trgovci po deželi, se ne zavedajo, kako velik stalen vir dohodkov imajo lahko v umni goji kuretnine, zato se tudi ne menijo dosti, s čim se hrani žival. Puščajo jo vse poletje pod milim nebom, ne da bi se kaj pobrinili za njo. Ali to je napačno, ker dobiček, ki ga imamo od tako gojene perutnine, je tako nizek, da ne pride v gospodarstvu niti v poštev.

Kako hraniti žival, s čim — to zavisi po največ od krajevnih odnošajev, pri vsem pa je treba uporabljati vedno odpadke pri domačem gospodarstvu, tako da se ne rabi niti kupljen živež niti dobro žito. Vsekakor pa je treba dajati perutnini tudi po leti po enkrat na dan, in to proti večeru, žito kot živež.

V obče je kuretnina vse, tako rastline kakor manjše živali.

Ker pa ima perutninar največje dohodka, če kupčuje z jajci, se je treba najprej vprašati, iz česa obstoji jajce in kakšna hrana more vplivati na njih kakovost.

Jajce sestoji iz pretežne množine beljakovine, iz masti, soli in vapna. Vse te tvarine mora torej dobiti kokoš v se, v pravilnem razmerju in pravi obliki. Kdor je na deželi in ima lahko kokoši tako, da letajo okrog hiše, po dvorišču in vrtu, ima pač skrbeti največ za to, da dobe kokoši kaj živalske hrane in vapna. Rastlinsko hrano si poiščejo že same. Natresti pa jim je treba, kakor že omenjeno, vsaj proti večeru, kaj žita. Pri tem veljajo po največkrat celo napačni nazori. Kuretnini se poklada navadno najslabše žito, mesto da se uporablja v ta namen boljše, če nočemo, da je uspeh samo navidezen. Treba je namreč žita slabejše vrste toliko več, da nas stane ceneje, če uporabljamo le boljše kvalitete. Zaprášeno, slabo žito daje jajcem neprijeten okus in duh, če tudi bi bilo izključeno, da nima v sebi nobenih bolezenskih kali. Posebno pred kupljenim žitom se je treba varovati. Kar ga pridela vsak sam, ni ravno tolike skrbi in se dado lahko sem in tja kuretnini tudi slabši žitni odpadki.

Najboljša hrana za kokoši, ki ležejo, je pač oves, ker ima v sebi vse one snovi v najprimernejšem razmerju, ki so potrebne za rast telesa in za sestavo dobrega jajca. Takoj za ovsom pride ajda, ki pa ima v sebi več celuloze kakor oves, in je uporabna posebno v menjavo hrane. Pšenica je predraga, da bi jo mogel perutninar v obče rabiti, dá jo naj pa zlasti piščancem, že zaradi majhne oblike zrnov. Rži zaradi rês ni priporočati, ker ostanejo zelo rade v vratu, drugače pa je rž po vrednosti hranilnih snovij v isti vrsti kakor pšenica. Pri nas uporabljajo prav zelo koruzo, ki pa ima vse polno slabih strani — pri kokoših, ki naj ležejo. Le če mastimo perutnino z namenom, da jo prodamo, je vzeti koruzo, ker dela ta žival močno in meso mastno. Polne, mastne kokoši pa navadno prav neredno ležejo, koruza zelo rada plesni in zgubi na svojem okusu. Uporabljati bi jo bilo pri kokoših le po zimi, ker tvori toploto. Prej pa se je treba prepričati, če nima slabega ukusa in vonja.

Piščancem je dajati zlasti proso in riž. Riž je dobiti zdrobljenega, imenovan „Bruchreis“ po 24 v. kilogram.

Vse to bi bila rastlinska hrana, drugih vrst žita ni priporočljivo uporabljati. Ali prezreti ni treba, da rabi žival še drugačno hrano. Svoj čas so kuhali drugod konjsko meso, ki pa je postalo sčasoma predrago in ga tudi pri nas ni dobiti. Meso obolelih živali je treba vedno zavreči, ker je zdravju perutnine zelo škodljivo. Ostane nam le še cenejše meso na klavnici pobitih živali. To sveže meso je treba dobro skuhati in da naj se ga z žitom vred proti večeru. En kilogram mesa zadostuje v obče za 40—50 glav.

In čudno se bo marsikomu zdelo, če priporočam še ribje meso, zlasti v krajih, kjer je rib dosti in niso drage. Riba ima v sebi nenavadno mnogo fosforovih in vapneničnih sestavin, kar vse vpliva posebno na rast kosti in na tvoritev jajčnih lupin. Dobro prekuhane ribe naj dobe zlasti piščanci.

Dejal sem že zgoraj, da rabi perutnina različno hrano, ne samo žita in tega, kar si nabere sama čez dan. Treba je pa pomisliti, da po leti se še shaja s tem, ali če se da kuretnini po zimi samo žito, se doseže s tem vse kaj drugega, kakor dobro gojitev te živali.

Kuhinjski odpadki pridejo torej zlasti ob zimskem času v poštev. Skuhan krompir, repni olupki itd., vse to pomešano z otrobi (izmed otrobov so pšenični najboljši) daje izvrstno hrano. Vsako jutro naj se da kuretnini kot prvo hrano to zmes, eno pest na vsako glavo. Tu in tam prilij, če mogoče, kaj posnetega mleka. Ta živež naj bo topel, nikakor pa vroč.

V nadomestilo sočivju in zelenjavi, ki si ga je poiskala žival prej sama, zreži po zimi suho deteljo v velikosti rezanice, in to deteljo pokropi z vrelo vodo in pomešaj jo med otrobe in druge odpadke. Prideni vedno malo vapna, ki ga rabijo jajčne lupine. Tudi po leti skrbi po možnosti, da ima žival v kakem kotu kaj starega ometa ali vapna.

Ne pozabi tudi kuhane hrane kokošim nekoliko osoliti, v hudi zimi pridene še malo popra, ker pospešuje delavnost želodca.

Pitno vodo daj perutnini po leti dvakrat na dan, posodo postavi v senčnat prostor. Po zimi naj bo voda mlačna. Tudi hrano daj živali po zimi dvakrat na dan: zjutraj in popoldne, a nikdar ne več, kakor jo žival ravno sne, rajši malo manj, kakor preveč.

Tudi daj mladi perutnini in tedaj, ko premenjajo perje, več vapnenčnih primesi, kakor običajno.

Če polagaš kokošim le žito in kuhinjske odpadke, potem so rumenjaki njih jaje zelo blede, nasprotno dobiš lepe žolte rumenjake, če daš živali dovolj mesnatega živeža.

Naziranje, da ne morejo imeti kokoši po zimi toliko jaje kakor po leti, je popolnoma napačno. Kokoši bo legla redno svoje jajce celo v najhujšem mrazu — če jo boš le ti primerno hranil. (Dalje prih.)

Ferd. Lev. Tuma:

„V znamenju življenja“

Cena K 1.50, po pošti K 1.60. — Naroča se pri L. Schwentnerju v Ljubljani in v tiskarni A. Slatnar v Kamniku.

Narodna čitalnica v Kamniku sprejme društvenega slugo.

Ponudbe naj se pošiljajo na čitalniški odbor ali pa na predsednika g. dr. Al. Krauta, odvetnika v Kamniku.

Šunka s kožo, kilo po 1 gld., brez kosti po gld. 1.10, plečeta brez kosti po 90 kr., slanina in suho meso po 80 kr., prešičevi in goveji jeziki po 1 gld., glavina brez kosti po 50 kr.

Salame dunajske po 80 kr., à la krakovske, fine po 1 gld., iz šunke zelo priljubljene po gld. 1.20, à la ogrske, trde po gld. 1.50, ogrske fine po gld. 1.80, kilo. — **Velike klobase** ena 20 kr.

Slivovka, brinovec pristen, liter od 70 kr. do gld. 1.20, brinov cvet liter gld. 1.50. To priznano dobro blago pošilja po povzetju od 5 kil naprej prekaževalec in razpošiljalec živil

Janko Ev. Sirc v Kranju.

Tiskarskega učenea

sprejme tiskarna A. Slatnar v Kamniku.

Lekarnarja A. THIERRY-ja

BALZAM pristen le s trgovskosodno registrirano zeleno varstveno znamko z navedbo

Najstarejše domače sredstvo zoper prsne in pljučne bolezni, kašelj, izmečke, želodčni krč, pomanjkanje teka, pehanje iz želodca, zoper zgnago, napanjanje, telesno zaprtje, influenco, za rane, zobne bolečine itd. Poštnino prosto do vsake poštne postaje z zabojčkom: 12 malih ali 6 velikih steklenic 5 kron, 60 malih ali 30 velikih 15 kron.

Edino pristo centifolijsko mazilo (iz vrtnice „rosa centifolia“).

To mazilo izvrstno deluje zoper vnetje.

Pri vseh, še tako zastarelih bolečinah, poškodbah, ranah ima gotov uspeh, ali pa olajša bolečine. S poštnino, poštno spremlilico in z zavojem vred veljata 2 lončka K 3.60. Pristno le iz lekarn „pri angelju varhu“ A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogatcu, kamor je pošiljati naročila.

Popolno prepričanje o nenadomestljivosti teh sredstev dokazujejo Vam zvezki z več tisoč zahvalnimi pismi, ki se pridenejo vsaki pošiljati balzama zastoj ali pa se na željo posebej dopošljejo.

Zdravje je največje bogastvo!

Kapljice sv. Marka.

Te glasovite in nenadkriljive kapljice SV. MARKA se uporabljajo za notranje in zunanje bolezni.

Osobito odstranjujejo trganje in otekanje po kosteh v nogi in roki ter ozdravijo vsak glavobol. Učinkujejo nedosegljivo in spasonosno pri želodčnih boleznih, ublažujejo katar, urejujejo izmeček, odpravijo naduho, bolečine in krče, pospešujejo in zboljšujejo prebavo, čistijo kri in čreva. Preženó velike in male gliste ter vse od glist izhajajoče bolezni. Delujejo izbornó proti hripavosti in prehlajenju. Lečijo vse bolezni na jetrih in slezeh ter koliko in ščipanje v želodcu. Odpravijo vsako mrzlico in vse iz nje izhajajoče bolezni. Te kapljice so najboljšo sredstvo proti bolezni na maternici in madronu ter ne bi smele raditega manjkati v nobeni meščanski in kmečki hiši. Dobivajo se samo: **Mestna lekarna, Zagreb**, zato naj se naročujejo točno pod naslovom:

Mestna lekarna, Zagreb, Markov trg št. 104, poleg cerkve sv. Marka.

Denar se pošilja naprej ali pa povzame. Manj kot ena dvanajstotina se ne pošilja. Cena je naslednja in sicer franko dostavljena na vsako pošto: 1 ducat (12 steklenic) 4.— K. 2 ducata (24 steklenic) 8.— K. 3 ducate (36 steklenic) 11.— K. 4 ducate (48 steklenic) 14.60 K. 5 ducatov (60 steklenic) 17.— K. Imam na tisoče priznanih pisem, ki jih ni mogoče tu tiskati, zato navajam samo imena nekaterih gg., ki so s posebnim uspehom rabili kapljice sv. Marka ter popolnoma ozdraveli: Ivan Barentiadić, učitelj; Janko Kisur, kr. nadlogar; Stjepan Borčić, župnik; Ilija Mamić, opankar; Zofija Vukelić, šivilja; Josip Seljanić, seljak itd.

Ustanovljena l. 1360. **Mestna lekarna, Zagreb**, Ustanovljena l. 1360. Markov trg št. 104, poleg cerkve sv. Marka. 10

Zdravje je največje bogastvo!